

บันทึก

เรื่อง การเข้ารับผลกำไรขาดทุนจากอัตราแลกเปลี่ยน (กระทรวงการคลัง
สามารถจะเข้ารับผลกำไรขาดทุนจากอัตราแลกเปลี่ยนตามมาตรา ๒๕
แห่งพระราชบัญญัติบริษัทเงินทุนอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย
พ.ศ.๒๕๐๒ ๑ ได้โดยชอบด้วยกฎหมายต่อไปหรือไม่)

กระทรวงการคลังได้มีหนังสือ ด่วนที่สุด ที่ กค ๐๕๐๗/๕๐๑๓๓ ลงวันที่ ๑๐ ตุลาคม ๒๕๖๔ ถึงสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ความว่า มาตรา ๒๕^๑แห่งพระราชบัญญัติบริษัทเงินทุนอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย พ.ศ.๒๕๐๒ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๒๓๓ ลงวันที่ ๓๑ ตุลาคม พ.ศ.๒๕๑๕ ได้กำหนดให้อำนาจรัฐบาลทำสัญญากับบริษัทเงินทุนอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทยไว้ว่า ถ้ามีการเปลี่ยนแปลงค่าเสมอภาคของเงินบาทกับเงินตราต่างประเทศที่บริษัทฯ กู้ยืมและมีการขาดทุนหรือกำไรเกิดขึ้น รัฐบาลจะชดใช้เงินที่ขาดหรือรับผลกำไร แล้วแต่กรณี กระทรวงการคลังได้อาศัยอำนาจตามมาตรา ๒๕ ดังกล่าว ทำบันทึกข้อตกลงระหว่างบริษัทฯ กับกระทรวงการคลังว่าด้วยการเข้ารับผลขาดทุนและกำไรจากอัตราแลกเปลี่ยน ฉบับที่ ๒ (พ.ศ.๒๕๑๗) และที่แก้ไขเพิ่มเติม (พ.ศ.๒๕๒๓) และได้เข้ารับผลขาดทุนและกำไรจากอัตราแลกเปลี่ยนในเงินกู้ของบริษัทฯตลอดมา บัดนี้ ได้มีการยกเลิกการกำหนดค่าของเงินบาทโดยวิธีเทียบค่าเสมอภาคของบาท เป็นปล่อยให้เงินบาทมีค่าลอยตัวโดยมีการกำหนดค่าของบาทเป็นประจำทุกวัน (Daily Fixing) กระทรวงการคลังจึงขอหารือว่า การเข้ารับผลกำไรขาดทุนจากอัตราแลกเปลี่ยนนั้น กระทรวงการคลังสามารถจะกระทำโดยชอบด้วยกฎหมายได้ต่อไปตามมาตรา ๒๕ แห่งพระราชบัญญัติบริษัทเงินทุนอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย พ.ศ.๒๕๐๒ และที่แก้ไขเพิ่มเติมหรือไม่ ประการใด

คณะกรรมการกฤษฎีกา (กรรมการร่างกฎหมาย คณะที่ ๗) ได้พิจารณาปัญหาดังกล่าวพร้อมทั้งฟังคำชี้แจงของผู้แทนกระทรวงการคลัง (สำนักงานเศรษฐกิจการคลังและกรมบัญชีกลาง) ผู้แทนบริษัทเงินทุนอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย และผู้แทนธนาคารแห่งประเทศไทยแล้วเห็นว่า ตามบทบัญญัติมาตรา ๒๕^๒ แห่งพระราชบัญญัติบริษัทเงินทุนอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย พ.ศ.๒๕๐๒ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๒๓๓ ลงวันที่ ๓๑ ตุลาคม พ.ศ.๒๕๑๕ รัฐบาลมีอำนาจทำสัญญากับบริษัทฯโดยมีข้อกำหนดที่

^๑มาตรา ๒๕ ในกรณีที่เกี่ยวกับเงินกู้รายใด ๆ ที่ธนาคารระหว่างประเทศเพื่อการบูรณะและวิวัฒนาการ หรือที่แหล่งให้กู้ยืมอื่นใดในต่างประเทศได้ให้บริษัทกู้ยืม รัฐบาลจะทำสัญญากับบริษัทก็ได้ว่า ถ้ามีการเปลี่ยนแปลงการเทียบค่าเสมอภาคของบาทกับเงินตราต่างประเทศสกุลที่กู้ยืม และมีการขาดทุนหรือมีกำไรเกิดขึ้น รัฐบาลจะชดใช้เงินที่ขาดหรือรับผลกำไรนั้น แล้วแต่กรณี

^๒โปรดดูเชิงอรรถที่ (๑)

จะชดใช้ผลขาดทุนหรือรับผลกำไรได้แต่เฉพาะในกรณีที่ผลขาดทุนหรือกำไรเกิดขึ้นเนื่องจากการเปลี่ยนแปลงการเทียบค่าเสมอภาคของบาทกับเงินตราต่างประเทศที่บรรษัทฯ ได้กู้ยืม จะมีข้อกำหนดให้ชดใช้ผลขาดทุนหรือรับผลกำไรที่เกิดขึ้นเนื่องจากเหตุอื่นใดหาได้ไม่ ในเรื่องนี้ข้อพึงสังเกตว่า ตามบทบัญญัติมาตรา ๒๕^๖ แห่งพระราชบัญญัติบรรษัทเงินทุนอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย พ.ศ.๒๕๐๒ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติบรรษัทเงินทุนอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย (ฉบับที่ ๓) พ.ศ.๒๕๐๖ ก่อนที่จะมีการแก้ไขเพิ่มเติมโดยประกาศของคณะปฏิวัติฉบับที่ ๒๓๓ (๓๑ ตุลาคม ๒๕๑๕) รัฐบาลมีอำนาจทำสัญญาชดใช้ผลขาดทุนหรือรับผลกำไรได้ในกรณีที่มีการเปลี่ยนแปลงค่าของบาทเทียบกับเงินตราต่างประเทศที่ได้กู้ยืมมาโดยมิได้เกี่ยวข้องถึงการเปลี่ยนแปลงการเทียบค่าเสมอภาคของบาทแต่อย่างใด

สำหรับปัญหาเกี่ยวกับความหมายของคำว่า “ค่าเสมอภาคของบาท” นั้น คณะกรรมการกฤษฎีกา (กรรมการร่างกฎหมาย คณะที่ ๗) เห็นว่า โดยที่พระราชบัญญัติบรรษัทเงินทุนอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทยฯ มิได้มีบทนิยามไว้โดยเฉพาะ จึงต้องถือตาม มาตรา ๘^๗ วรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติเงินตรา พ.ศ.๒๕๐๑ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติเงินตรา พ.ศ.๒๕๐๑ พ.ศ.๒๕๒๑ ซึ่งบัญญัติไว้ดังนี้

“มาตรา ๘ ค่าเสมอภาคของบาทได้แก่ค่าของบาทที่กำหนดโดยเทียบกับหน่วยสิทธิพิเศษถอนเงินหรือเทียบกับเงินตราสกุลอื่น หรือเทียบกับค่าที่คำนวณได้จากเงินตราสกุลอื่นหลายสกุลรวมกัน หรือเทียบกับหน่วยเทียบอื่นที่กองทุนการเงินกำหนดขึ้น การกำหนดค่าเสมอภาคของบาทดังกล่าวให้กระทำโดยพระราชกฤษฎีกา

ฯลฯ

ฯลฯ”

แต่เดิมได้มีการตราพระราชกฤษฎีกากำหนดค่าเสมอภาคของบาทตลอดมา ภายหลังพระราชกฤษฎีกาดังกล่าวได้ยกเลิกไปเมื่อวันที่ ๘ มีนาคม ๒๕๒๑ เนื่องจากรัฐบาลได้

^๖มาตรา ๒๕ ในกรณีเกี่ยวกับเงินกู้รายใด ๆ ที่ธนาคารระหว่างประเทศเพื่อการบูรณะและวิวัฒนาการ หรือที่แหล่งกู้ยืมใดในต่างประเทศได้ให้บรรษัทกู้ยืม และรัฐบาลค้ำประกันนั้น รัฐบาลจะทำสัญญากับบรรษัทก็ได้ว่า ถ้ามีการเปลี่ยนแปลงค่าของบาทเทียบกับเงินตราต่างประเทศสกุลที่ได้กู้ยืมและมีการขาดทุนเกิดขึ้น รัฐบาลจะชดใช้เงินที่ขาด หรือถ้ามีผลกำไร

^๗มาตรา ๘ ค่าเสมอภาคของบาทได้แก่ค่าของบาทที่กำหนดโดยเทียบกับหน่วยสิทธิพิเศษถอนเงินหรือเทียบกับเงินตราสกุลอื่น หรือเทียบกับค่าที่คำนวณได้จากเงินตราสกุลอื่นหลายสกุลรวมกัน หรือเทียบกับหน่วยเทียบอื่นที่กองทุนการเงินกำหนดขึ้น การกำหนดค่าเสมอภาคของบาทดังกล่าวให้กระทำโดยพระราชกฤษฎีกา

ในกรณีที่มีการกำหนดค่าเสมอภาคของบาทตามวรรคหนึ่ง เมื่อมีเหตุสมควร รัฐมนตรีอาจประกาศให้ระงับใช้ค่าเสมอภาคของบาทชั่วคราวเป็นเวลาไม่เกินเก้าสิบวัน โดยจะประกาศให้ระบบการแลกเปลี่ยนเงินตราระบบใดตามที่เห็นสมควรในระหว่างนั้นด้วยหรือไม่ก็ได้ ทั้งนี้ โดยคำแนะนำของธนาคารแห่งประเทศไทย

ในกรณีที่ไม่มีกำหนดค่าเสมอภาคของบาทตามวรรคหนึ่ง รัฐมนตรีอาจประกาศให้ใช้ระบบการแลกเปลี่ยนเงินตราระบบใดได้ตามที่เห็นสมควรโดยคำแนะนำของธนาคารแห่งประเทศไทย

เปลี่ยนไปใช้ระบบอื่นแทนโดยอาศัยอำนาจตามมาตรา ๘^๕วรรคสาม แห่งพระราชบัญญัติเงินตรา พ.ศ.๒๕๐๑ ๖ ซึ่งบัญญัติไว้ว่า “ในกรณีที่ไม่มีกำหนดค่าเสมอภาคของบาทตามวรรคหนึ่ง รัฐมนตรีอาจประกาศให้ใช้ระบบการแลกเปลี่ยนเงินตราแบบใดได้ตามที่เห็นสมควรโดยคำแนะนำของธนาคารแห่งประเทศไทย” ในปัจจุบันจึงไม่มีกำหนดค่าเสมอภาคของบาท

คณะกรรมการกฤษฎีกา (กรรมการร่างกฎหมาย คณะที่ ๗) เห็นว่า หากรัฐบาล จะเข้าทำสัญญากับบริษัทฯตามมาตรา ๒๕^๖ แห่งพระราชบัญญัติบริษัทเงินทุนอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย พ.ศ.๒๕๐๒ ๗ ก็ต้องมีเงื่อนไขเป็นหลักสำคัญว่า รัฐบาลจะชดใช้ผลขาดทุนหรือรับ ผลกำไรเฉพาะกรณีที่เป็นผลของการเปลี่ยนแปลงค่าเสมอภาคของบาท จึงจะเป็นการชอบด้วย กฎหมาย แต่เมื่อไม่มีกำหนดค่าเสมอภาคของบาทแล้ว สัญญาเช่นนี้ย่อมไร้ผล เพราะถึงแม้ว่า บริษัทฯ จะมีผลขาดทุนหรือกำไรเมื่ออัตราแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศเปลี่ยนแปลงไปตาม ภาวะของตลาด ก็ถือไม่ได้ว่าเป็นผลของการเปลี่ยนแปลงค่าเสมอภาคของบาท ถ้ารัฐบาลมีความ ประสงค์ที่จะให้ความช่วยเหลือแก่บริษัทฯ ต่อไปอีก ก็ควรพิจารณาแก้ไขมาตรา ๒๕ แห่ง พระราชบัญญัติบริษัทเงินทุนอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย พ.ศ.๒๕๐๒^๗ เสียก่อน

(ลงชื่อ) อมร จันทรสมบูรณ์

(นายอมร จันทรสมบูรณ์)

เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

พฤศจิกายน ๒๕๒๘

^๕โปรดดูเชิงอรรถที่ (๔)

^๖โปรดดูเชิงอรรถที่ (๑)